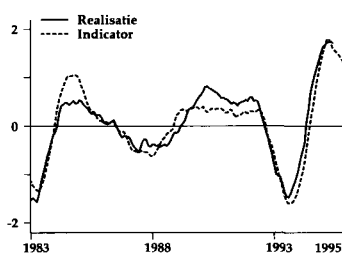

Conjunctuurindicator

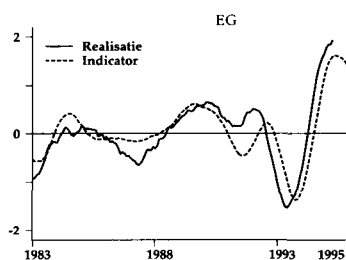
Omslag wereldwijd

De DNB-conjunctuurindicator, die thans een voorspelling geeft tot en met december van dit jaar, laat na een top aan het begin van het tweede kwartaal een neerwaartse beweging zien. Ook de realisatie, die is afgeleid van de produktie in de verwerkende industrie, wijst erop dat de conjunctuur haar hoogste punt heeft gepasseerd. De groei (inclusief trend maar geschoond voor onregelmatige componenten) is teruggevallen van 4,5% eind vorig jaar tot gemiddeld 3% in het tweede kwartaal. Na twee jaar van conjuncturele opgang lag het op grond van de ontwikkeling van de produktie in een gemiddelde conjunctuurcyclus in het verleden ook in de lijn der verwachtingen dat de economie zou overschakelen op een wat gematigder groeitempo. De verwachting van het CPB in de jongste Macro Economische Verkenning is dat we een relatief milde inzinking

Figuur 1. DNB-conjunctuurindicator

Figuur 2. Conjunctuurindicatoren voor een aantal landen

tegenoet gaan en dat de totale Nederlandse economie in 1995 en 1996 nog met zeer aanvaardbare percentages van respectievelijk 3% en 2,5% blijft doorgroeien.

De recente conjunctuuromslag in Nederland vindt zijn oorzaak in het in zicht komen van capaciteitsgrenzen in aantal sectoren die in 1994 en begin 1995 een sterke expansie doormaakten, een geleidelijk afzwakken van de groei van de buitenlandse vraag en een in de huidige fase van de conjunctuurcyclus minder goede aansluiting van ons specialisatiepatroon bij de buitenlandse vraag.

Capaciteitsgrenzen

Het conjunctuurherstel is in Nederland hoofdzakelijk getrokken door de chemische, de (basis)metaal- en de papierindustrie. In deze industrietakken werden vorig jaar produktiestijgingen van tussen de 5 en 8% gerealiseerd. In het tweede kwartaal zijn deze voortrekkers overgeschakeld op lagere groeipercentages (gemiddeld 3% ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar). Uit de conjunctuurtests van het CBS blijkt dat deze lagere groei niet zozeer is toe te schrijven aan onvoldoende vraag, maar aan het naderen van de capaciteitsgrenzen, met name in de chemische- en papierindustrie waar de bezettingsgraad was opgelopen tot rond de 90%. Een aanwijzing hiervoor is ook de opgetreden stijging van de producentenprijzen; de buitenlandse afzetprijzen werden in deze sectoren in de loop van 1994 en 1995 met 10 tot 20% verhoogd.

Buitenlandse vraag

Naar verwachting zullen deze en andere exporterende industrieën in de tweede helft van het jaar te maken krijgen met een wat terugvallende groei van de buitenlandse vraag.

DNB

Conjunctuurindicatoren voor de EG, VS en Japan wijzen op een conjunctuuromslag (figuur 2). Europa lijkt inmiddels te zijn overgeschakeld op een wat lager groeitempo, hoewel de beoordeling van de conjuncturele situatie bemoedigt wordt doordat de cijfers over de belangrijkste economie, de Duitse, nog een voorlopig karakter dragen in verband met statistische aanpassingen. Hierdoor moeten de cijfers van de industriële produktie (trend en conjunctuur samen), die wijzen op een vertraging van 3,5% in 1994 tot 1,5% in het eerste halfjaar van 1995, met voorzichtigheid worden gehanteerd. De Amerikaanse economie is bezig aan een zachte landing. Anders dan de conjunctuurindicator die een scherpe beweging naar beneden maakt, lijkt de realisatie van de produktie in de verwerkende industrie op een plateau terecht te zijn gekomen. De groei van de industriële produktie is weliswaar wat teruggevallen maar ligt nog steeds op een vrij hoog niveau. De conjunctuurindicator voor Japan wijst erop dat ook hier het herstel, dat in Japan veel magerder is geweest dan in de rest van de geïndustrialiseerde wereld, aan kracht gaat verliezen.

Specialisatiepatroon

Ook het specialisatiepatroon van Nederland speelt een rol bij de groei-vertraging. In de huidige conjunctuurfase zit de grootste expansie niet langer in intermediaire goederen zoals chemische producten, maar in investeringsgoederen waar Nederland minder sterk vertegenwoordigd is.

